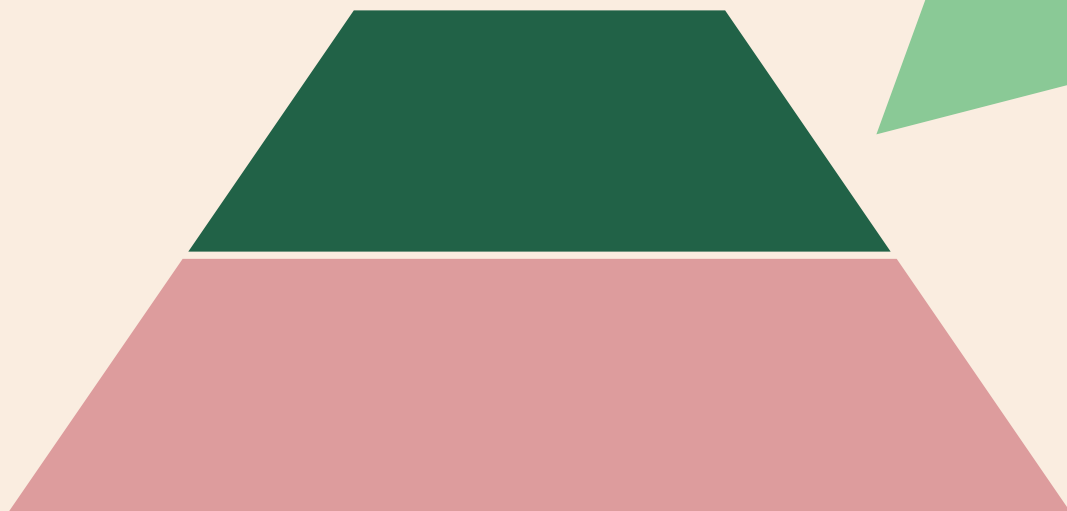
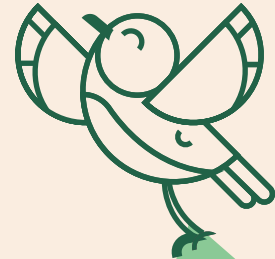
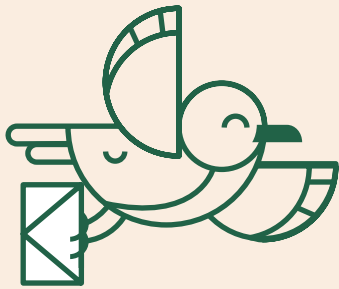

Vilka effekter får en delad föräldraförsäkring på pensionerna?

Bakgrund

Lennart Flood, professor emeritus i nationalekonomi, har på uppdrag av KPA Pension skrivit rapporten Utvärdering av en individualiserad föräldraförsäkring. Rapporten utvärderar de långsiktiga konsekvenserna av en individualiserad föräldrapenning där kvinnan och mannen delar lika på föräldraledigheten och vilken effekt det har på ålderspensionen framförallt för kvinnor som är anställda i den kommunala sektorn. Denna kortversion sammanfattar resultatet av rapporten, och därför är figur- och tabellnumren desamma som i originalversionen.

Sammanfattning

En reformerad föräldraförsäkring där kvinnor och män delar lika på föräldraledigheten har relativt små effekter på kvinnornas ålderspension eftersom föräldraledigheten är begränsad till en kortare period i livet. Om reformen däremot får som effekt att kvinnornas löneinkomst höjs och gradvis närmar sig samma nivå som männens minskar pensionsgapet mellan män och kvinnor, men trots ökade löner kvarstår vissa skillnader. Förklaringen till detta är att fördelningen av livsinkomsten har stort betydelse och det är framförallt skillnaden i de höga inkomsterna som har betydelse. De som ger höga tjänstepensioner.

Tjänstepensionen tar till skillnad mot den allmänna pensionen hänsyn till hela löneinkomsten och har därför en stor betydelse för den totala pensionen.

Män har i regel högre lön än kvinnor och får på så vis även högre tjänstepension. Detta är extra tydligt för de med många år inom kommunal sektor.

Även om ökade kvinnliga löner minskar skillnaden räcker det inte för att helt utjämna pensionen. Den låga inkomst som gäller för en del kvinnor inom den kommunala sektorn innebär även att många kvinnor som varit kommunalanställda under en längre tid får så låga pensioner att de blir beroende av grundtryggheten i pensionssystemet.

En reformerad föräldraförsäkring påverkar främst de som har varit sysselsatta under en stor del av sitt aktiva liv eftersom det är arbetsinkomsten över hela arbetslivet som ligger till grund för nivån på den framtida pensionen. Det är framförallt de ökade kvinnliga lönerna som förväntas bli en effekt av en delad föräldraförsäkring som bidrar till att höja de framtida kvinnliga pensionsnivåerna och minska pensionsgapet mellan kvinnor och män.

Metod

Mikrosimuleringsmodellen SESIM, baserad på ett urval av individer födda 1996 – 2000, har använts för att beskriva effekterna av en reformerad föräldraförsäkring. Urvalet simuleras från år 2020, när reformen genomförs, till år 2100. Det innebär att man följer urvalet under hela livstiden, vilket skapar möjlighet att beräkna den totala pensionen över hela livscykeln. I utgångsläget är flera ensamstående och studerande eller i arbete. Andelen som bildar parhushåll växer, men ett antal individer fortsätter att vara ensamstående. Med tiden föder kvinnan i hushållet barn. Antalet hushåll med barn och antalet barn följer SCBs prognoser. I basalternativet tar kvinnan en stor del av föräldraledigheten vilket leder till minskad sysselsättning. Det påverkar löneinkomst och pensionsgrundande inkomst. Efter föräldraledigheten börjar kvinnan oftast arbeta igen. Hon kan bli föräldraledig på nytt, men också hamna i arbetslöshet eller bli förtidspensionerad. Så småningom är det dags att ta ut ålderspension.

Mikrosimuleringsmodellen SESIM hanterar förändringar av den demografiska karaktären men kan inte hantera beteendemässiga förändringar till följd av ändrade regler i skatte- eller bidragssystemen. Den effekt på löneinkomsten som ingår i modellen är att en frånvaro från arbetsmarknaden har en negativ påverkan på lönenivån. Något eller några år med föräldraledighet ger därför en viss sänkning av arbetsinkomsten, men denna effekt utslagen på hela arbetslivet är liten. En rimlig utgångspunkt är att en relativt omfattande reform som medför en minskad föräldraledighet för kvinnorna bör få ett genomslag på kvinnornas lönenivå. De har med sitt minskade föräldrauttag blivit mer lika männen med avseende på de faktorer som påverkar löneinkomsten. En justering görs därför i lönemodellen i mikrosimuleringsmodellen som innebär att kvinnors löner höjs gradvis för att närma sig männens nivå.

För mer information om mikrosimuleringsmodellen SESIM hänvisas till den ursprungliga rapporten Utvärdering av en individualiserad föräldraförsäkring.

Underliggande antaganden

Dagens regler för maximal föräldraledighet, 480 dagar per barn, omvandlas i modellen till maximalt två års föräldraledighet där kvinnan tar ut ledigheten när barnet är noll år och mannen när barnet är ett år. Ensamstående kvinnor påverkas inte. I modellen finns inga ensamstående män med barn, inte heller män som har delad vårdnad. Ett viktigt antagande är att 90 procent av alla män med barn som är ett år tar ut ledigheten. Detta innebär att fördelningen av föräldraledigheten för samboende blir mycket jämn.

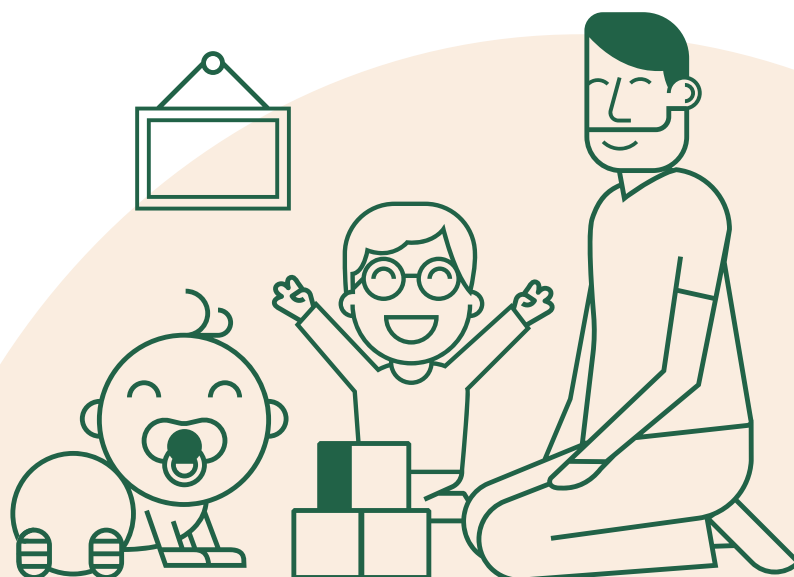
För det urval som studeras utgår man från en riktålder på 69 år. Det innebär att den som var 20 år 2020 förväntas ta ut sin pension år 2069. Samtliga personer i urvalet omfattas av det ”nya” allmänna pensionssystemet, tjänstepensionsavtalen är relativt lika och samtliga är premiebestämda. För tjänstepensionen antas livsvarig utbetalning. Modellen tar inte hänsyn till privat pensionssparande efter år 2016 när reglerna för detta ändrades.

Effekter på inkomst, pension och sysselsättning

I den mikrosimuleringsmodell som har använts för att utvärdera effekterna av en delad föräldraförsäkring sker ingen påverkan på strukturen på arbetsmarknaden, det vill säga det sker inga förändringar när de gäller arbetsmarknadens efterfrågesida eller i lönestrukturen. Detta innebär att arbetsinkomsten över hela arbetslivet endast påverkas marginellt vid införandet av en delad föräldraförsäkring eftersom effekten på antal år i sysselsättning är liten. För den framtida pensionen är arbetsinkomsten över hela arbetslivet avgörande och eftersom föräldrapenningen ingår i den pensionsgrundande inkomsten (PGI) blir även effekten på den framtida allmänna pensionen blir liten.

Tanken med en delad föräldraförsäkring är dock att den ska ändra de strukturella förhållandena på arbetsmarknaden. En justering görs därför i lönemodellen i mikrosimuleringsmodellen som innebär att kvinnors löner höjs gradvis för att närma sig männens nivå. Utgångspunkten är att kvinnorna genom att ha minskat föräldrauttaget mer liknar männen med avseende på de faktorer som bestämmer lönesättningen. Det innebär att den reformerade föräldrapenningen minskar löneskillnader mellan män och kvinnor.

En jämställd, individualiserad, föräldraledighet ger relativt små effekter på kvinnors ålderspension på kort sikt. På längre sikt väntas emellertid en jämställd föräldraförsäkring höja kvinnors löneinkomster, vilket innebär väsentliga effekter på kvinnors pensioner som då skulle höjas och därmed bli mer jämställda. Dock räcker det inte för att kvinnornas pensionsinkomst ska nå upp till de nivåer som gäller för männen. En förklaring till detta är att den högre livsinkomsten för kvinnor fasas in gradvis mot männens nivå och eftersom pensionerna bygger på livsinkomstprincipen kommer kvinnors totala livsinkomst ändå att vara lägre än männens. Många kvinnor arbetar dessutom i den kommunala sektorn där lönerna är lägre. En skillnad för de som arbetat länge inom kommunal sektor (30 år eller mer)

jämfört med hela urvalet är att inkomstgapet mellan kvinnor och män ökar från cirka 50-års ålder fram till och med 65 – 66 års åldern och att löneskillnaden är relativt stor jämfört med andra sektorer. Både män och kvinnor tjänar mindre i den kommunala sektorn jämfört med exempelvis privatanställda tjänstemän eller statligt anställda.

Skillnaden mellan mäns och kvinnors pensioner beror inte på antal år i sysselsättning eller år med pensionsgrundande inkomst (PGI) utan snarare på löneinkomsten och hur den fördelas. Före reformen utgör kvinnornas totala PGI 86 – 90 procent av männens. För att en delad föräldraförsäkring ska få en effekt på PGI krävs det att de kvinnliga lönerna ökar (reform 2), då ökar andelen till 93 – 94 procent. Avseende PGI är det ingen större skillnad mellan hela urvalet och de som har arbetat länge inom kommunal sektor. Även om en individ inte är sysselsatt kan den ha en pensionsgrundande inkomst. För den totala arbetsinkomsten är skillnaderna mellan män och kvinnor större. Kvinnornas totala arbetsinkomst uppgår till 80 – 84 procent av männens innan reformen delad föräldraförsäkring där skillnaden är störst för de med många år inom kommunal sektor. Att kvinnor och män delar lika på föräldraledigheten får här en viss effekt (reform 1), men den stora effekten kommer om kvinnors löner ökar som en effekt av den delad föräldraförsäkringen (reform 2). Då ökar kvinnornas totala arbetsinkomst till 92 procent av männens för hela urvalet och till 90 procent för de som arbetat i kommunal sektor i mer än tio år.

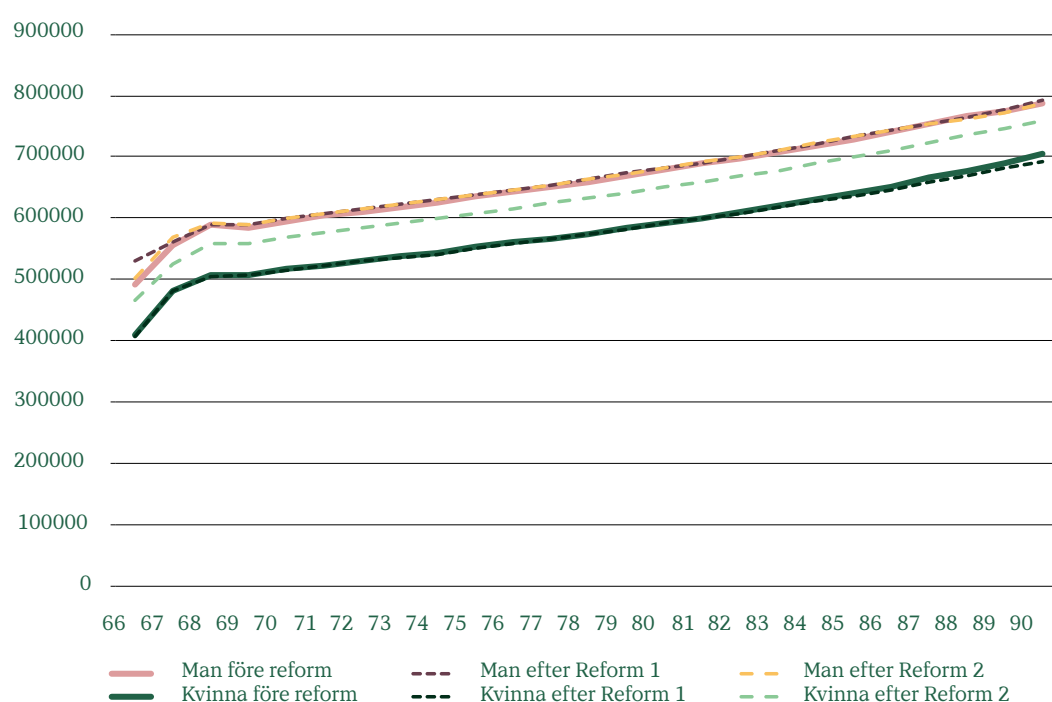
Tabell 2. År med inkomster samt totala inkomster och fördelning.

	Hela urvalet			Kommunal sektor > 10 år			Kommunal sektor > 30 år		
	Före reformer	Efter Reform		Före reformer	Efter Reform		Före reformer	Efter Reform	
		1	2		1	2		1	2
År med arbetsinkomst	0,95	0,96	0,96	0,96	0,98	0,98	0,94	0,97	0,97
Summa PGI	0,9	0,89	0,94	0,89	0,87	0,93	0,86	0,86	0,93
PGI < q25	1,16	1,24	1,09	1,31	1,37	1,18	1,76	1,65	1,32
PGI q25 – q50	1,39	1,32	1,17	1,34	1,37	1,15	1,27	1,46	1,19
PGI q50 – q75	1,04	1,02	1,04	1,06	1,07	1,04	0,98	0,97	0,97
PGI > q75	0,59	0,6	0,75	0,6	0,56	0,73	0,55	0,52	0,7
Summa arbetsinkomst	0,84	0,85	0,92	0,82	0,83	0,9	0,8	0,82	0,9
Arbetsinkomst < q25	1,19	1,25	1,12	1,35	1,35	1,11	1,75	1,68	1,34
Arbetsinkomst q25 – q50	1,49	1,41	1,19	1,45	1,49	1,32	1,43	1,43	1,23
Arbetsinkomst q50 – q75	1,06	1	1,01	1,07	1,08	0,98	1	1,03	0,89
Arbetsinkomst > q75	0,52	0,56	0,74	0,55	0,53	0,72	0,5	0,5	0,72

Varför skiljer sig pensionerna åt mellan män och kvinnor trots att livsinkomsterna är relativt lika? Förklaringen är att fördelningen av inkomsten inte är lika. Av tabellen ovan framgår att andelen kvinnor med en inkomst i den lägsta kvartilen ($p < 25$) är betydligt högre jämfört med männen. För hela urvalet är det 16 procent fler kvinnor som har en PGI i lägsta kvartilen jämfört med männen och för de med 30 år eller mer inom kommunal sektor har 75 procent fler kvinnor en PGI i lägsta kvartilen jämfört med männen. I den kommunala sektorn är det framförallt kvinnorna som har låglönejobben. Jämför man den högsta inkomstkvartilen för de med 30 år i kommunal sektor framgår det att andelen kvinnor med en inkomst i denna kvartil enbart uppgår till 55 procent av motsvarande andel för män. En delad föräldraförsäkring med effekten att kvinnors löner ökar (reform 2) får stor betydelse och innebär för hela urvalet att kvinnors andel av mäns inkomst i den högsta inkomstkvartilen ökar till 75 procent och för de med mer än 30 år i kommunal sektor till 70 procent. Resultaten är ungefär desamma för fördelningen av arbetsinkomsten där kvinnornas andel, i den högsta kvartilen, innan reformen uppgick till 50 – 52 procent av männens medan den efter en delad föräldraförsäkring med effekten att kvinnors löner ökar (reform 2) steg till 72 – 74 procent.

För att förklara varför män har högre pensioner än kvinnor räcker det inte med att endast jämföra livsinkomster utan det är fördelningen av livsinkomsten som har stort betydelse. Det är framförallt skillnaden i de höga inkomsterna som har betydelse, de som ger höga tjänstepensioner. Grafen nedan visar den totala pensionen för hela urvalet det vill säga summan av allmän pension, tjänstepension och grundskydd. Av grafen framgår det att endast en delad föräldraförsäkring har en liten effekt på den totala pensionen medan en delad föräldraförsäkring som följs av höjda kvinnliga löner (reform 2) får en stor effekt som innebär att en stor del av pensionsgapet sluts.

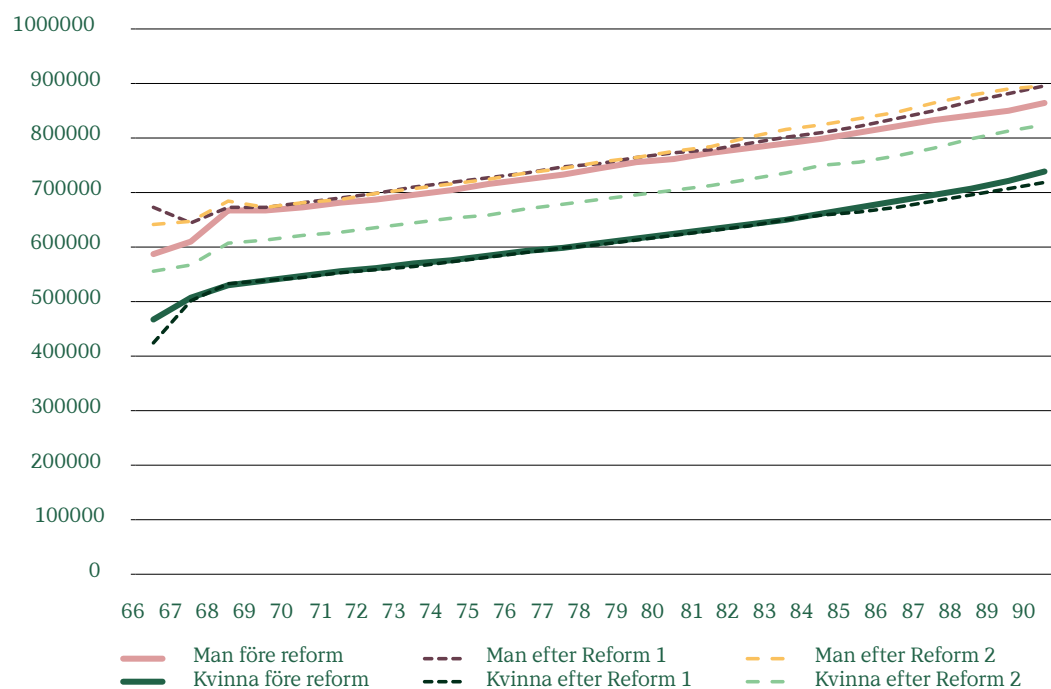
Figur 13. Medelvärde total pension för pensionärer, urvalet före och efter reform, 2020 års priser.

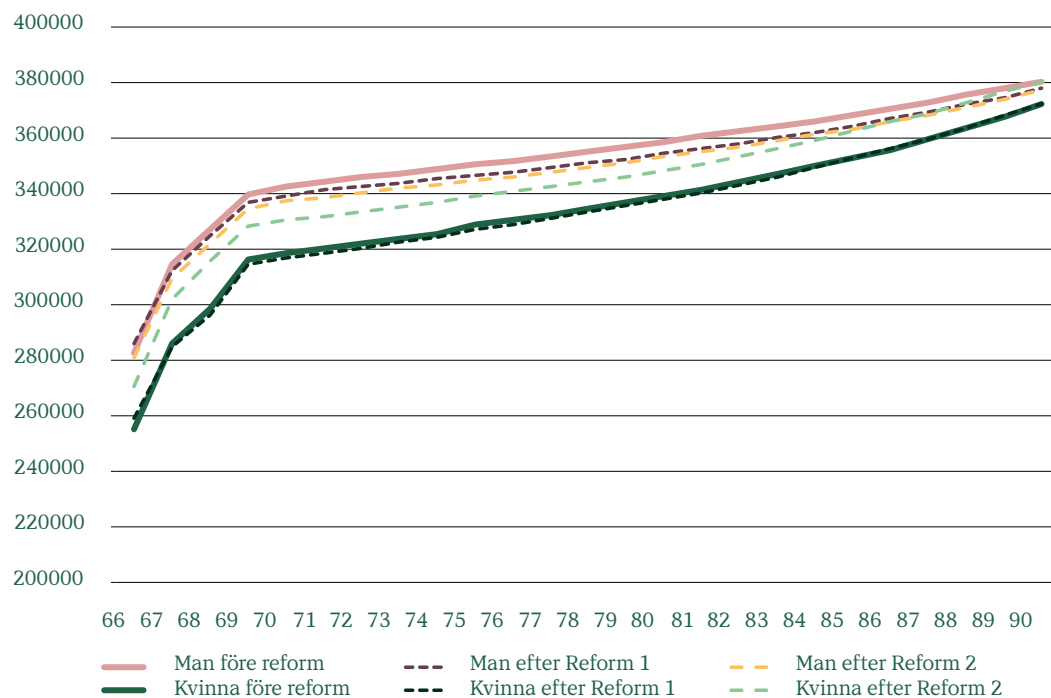
Figur 14 visar motsvarande nivåer för de som har arbetat 30 år eller mer i kommunal sektor. Här är pensionsgapet större mellan kvinnor och män både före och efter reformen jämfört med hela urvalet.

Figur 14. Medelvärde total pension för män och kvinnor med 30 år eller fler i kommunal sektor före och efter reform, 2020 års priser.

För den allmänna pensionen är skillnaden mellan könen mindre än för den totala pensionen. Detta beror på att det finns ett tak för intjänande till den allmänna pensionen, som för 2020 motsvarar 44 892 kronor per månad. Över detta tak görs inga avsättningar till den allmänna pensionen.

Figur 15. Medelvärde allmän pension för urvalet före och efter reformer, 2020 års priser.

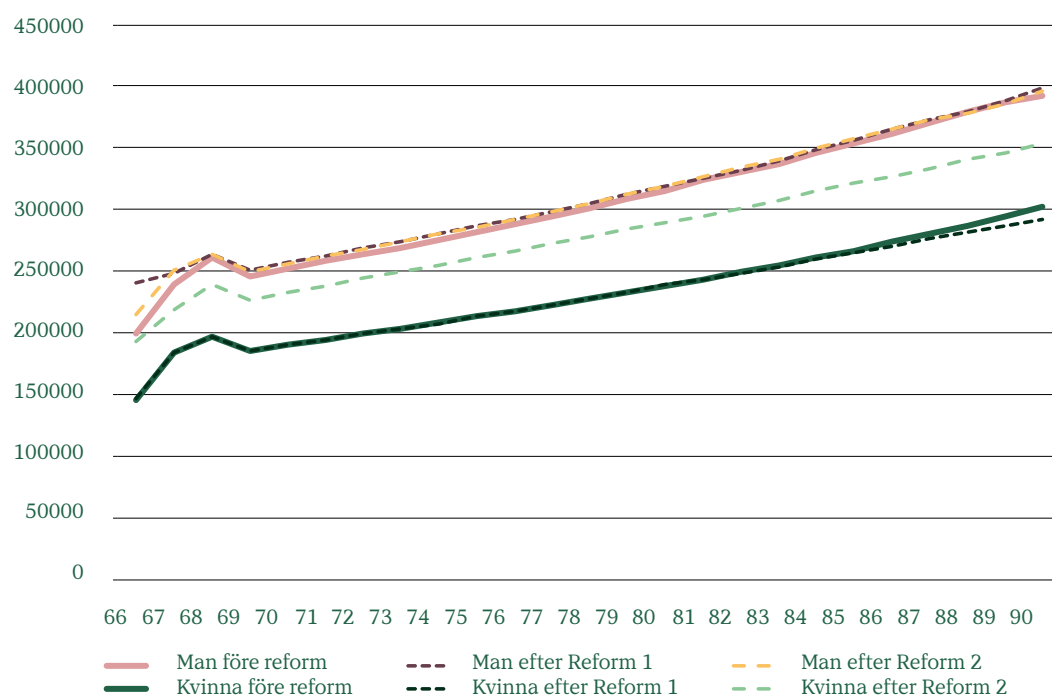
Den inledande ökningen i figur 15 och 16 förklaras enbart av att de som pensionerar sig senare får en högre nivå. En skillnad jämfört med den totala pensionen är att en delad föräldraförsäkring (reform 1) innebär en lägre pension för männen medan effekten för kvinnor är liten. Nivån för den allmänna pensionen minskar när mannen tar ut föräldraledighet istället för att arbeta. Att denna effekt inte framkommer på den totala pensionen beror på att tjänstepensionen kompenserar för tappet i allmän pension. Reformeffekterna är likartade för de med många år i kommunal sektor (figur 16), men könsskillnaderna efter reformen som innebär att de kvinnliga lönerna ökar (reform 2) är något lägre än för hela urvalet.

Figur 16. Medelvärde allmän pension för urvalet män och kvinnor med 30 år eller fler i kommunal sektor före och efter reformer, 2020 års priser.

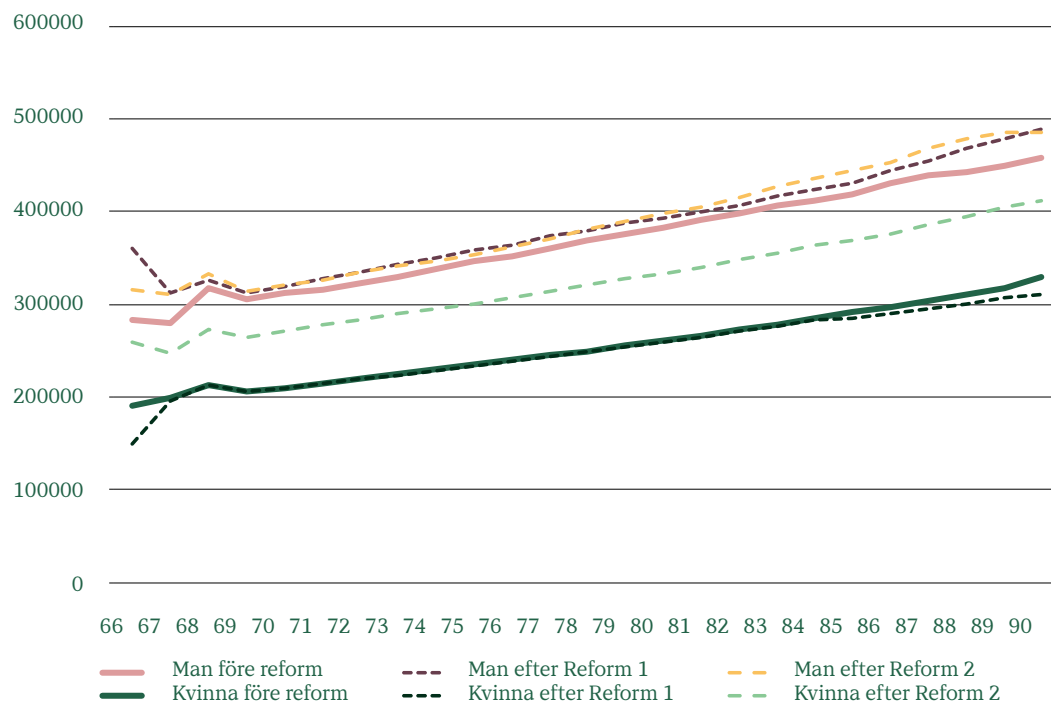
Tjänstepensionen däremot tar hänsyn till hela löneinkomsten och har därför en stor betydelse för den totala pensionen. Män har i regel högre lön än kvinnor och får på så vis även högre tjänstepension. Höga inkomster kan få stor effekt på tjänstepensionen även när de är tillfälliga. Innan reformen är det stora skillnader mellan män och kvinnors tjänstepension för hela urvalet. Männerna har till exempel vid 70-års ålder en genomsnittlig pension som är 36 procent högre än kvinnornas. Höjd lön för kvinnor som en effekt av delad föräldraförsäkring har stor betydelse och minskar pensionsgapet vid 70 års ålder från 36 procent till 8 procent.

Figur 17. Medelvärde tjänstepension före och efter reformer, 2020 års priser.

Det finns några skillnader för de som har arbetat länge inom den kommunala sektorn jämfört med hela urvalet. Männens nivå på tjänstepensionen är högre än för hela urvalet och skillnaden mellan män och kvinnor är något större. Det är framförallt skillnaden i andel med höga inkomster som är betydande inom gruppen med många år i kommunal sektor, vilket får stor påverkan på tjänstepensionen. Även om ökade kvinnliga löner minskar skillnaden räcker det inte för att helt utjämna pensionen.

Figur 18. Medelvärde tjänstepension för de med 30 eller fler år i kommunal sektor före och efter reformer, 2020 års priser.

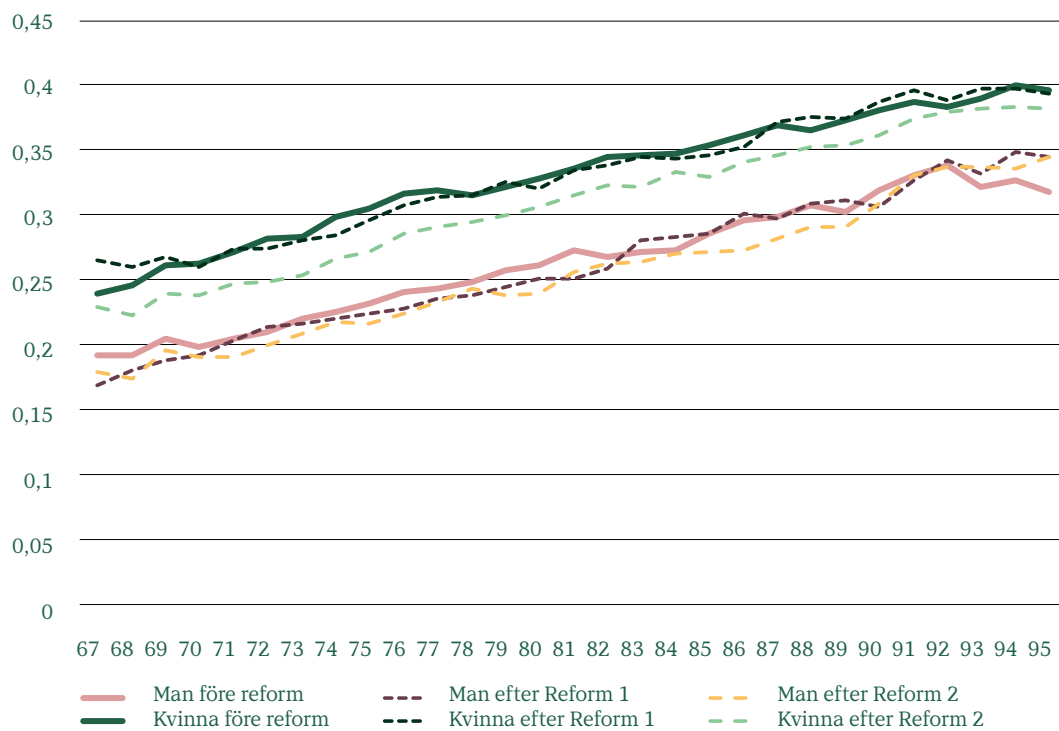

Att männens pensioner är högre än kvinnors beror till stor del på tjänstepensionen. På samma sätt spelar andelen som är beroende av grundskyddet i sin pension en stor roll för varför kvinnors pension är lägre än männens. Pensionsmyndigheten har visat att ensamstående, framförallt kvinnor, utgör en betydande andel av gruppen pensionärer med låg ekonomisk standard. En reformerad föräldrapenning som inte påverkar lönestrukturen skulle inte få någon påverkan på detta. Däremot skulle en reformerad föräldrapenning som också bidrar till höjda kvinnliga löner sänka nivån på andelen kvinnor som behöver grundskydd, men andelen skulle ändå vara högre än för männen. En stor effekt av detta är att grundskyddet i mikrosimuleringsmodellen inkomstindexeras och inte prisindexeras. Med en prisindexering skulle andelen med dessa bidrag vara mycket liten.¹

¹I mikrosimuleringsmodellen SESIM inkomstindexeras garantipensionen. Det följer en princip som gäller alla bidragssystem, inklusive garantipension, som i verkligheten är prisindexerade men som i modellen blir inkomstindexerade. Skälet är att man i modellen antar en real tillväxt och på lång sikt innebär det att bidragssystemen inte följer med löneinkomsterna om dessa är prisindexerade. Under en kortare framskrivning kan detta vara realistiskt, men under en längre period leder det till orimligt låga bidragsnivåer relativt löneinkomsten.

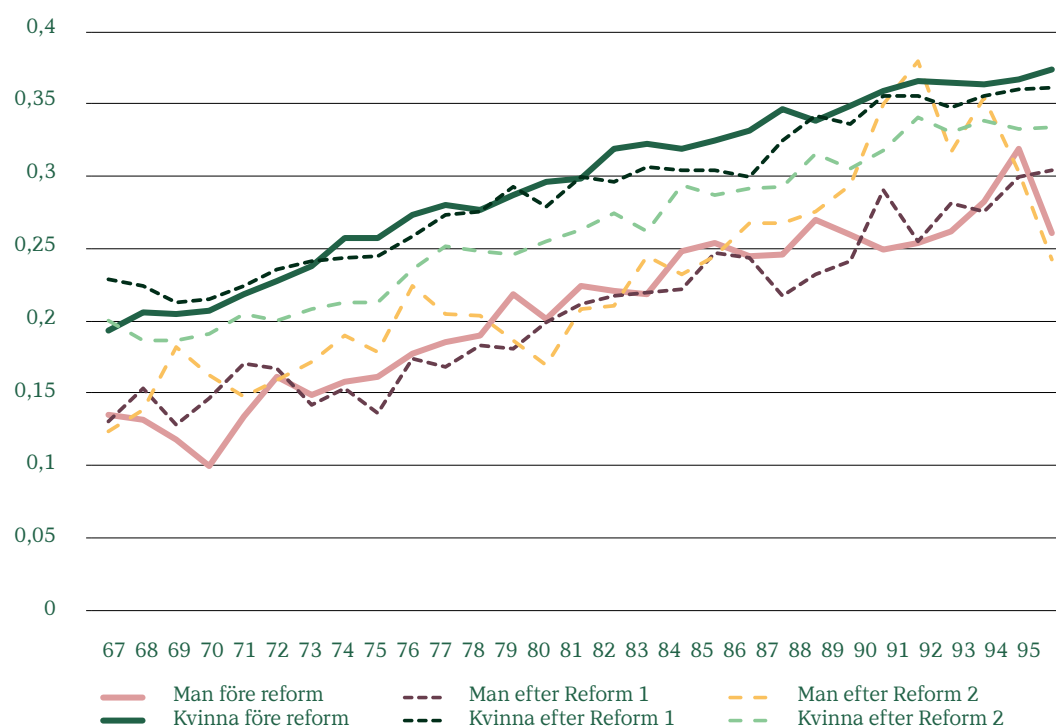

Figur 19. Andel ensamstående pensionärer med grundskydd i urvalet före och efter reformer.

Trots många år i kommunal sektor (30 år eller mer) är det många, framför allt kvinnor, som har så låg pension att de är berättigad till grundskydd.

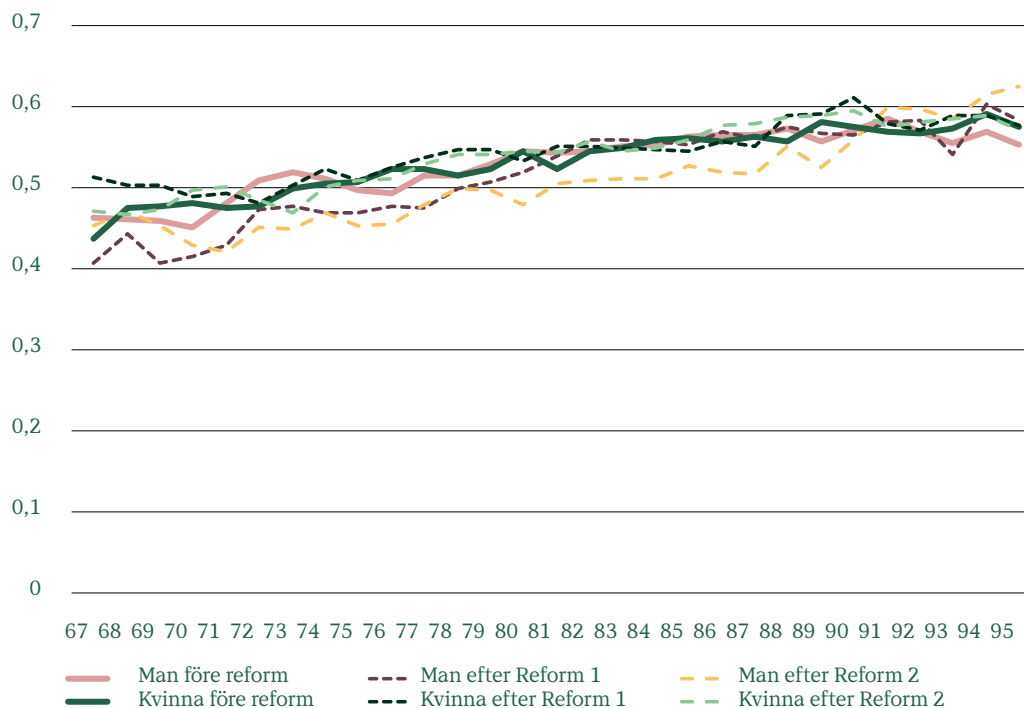
Figur 20. Andel ensamstående pensionärer med 30 eller fler år i kommunal sektor med grundskydd före och efter reformer.

Vilka är det då som påverkas av en reformerad föräldrapenning? En reformerad föräldrapenning påverkar främst de som har varit sysselsatta under en stor del av sitt aktiva liv. De individer som har haft en låg sysselsättning under hela eller delar av sitt yrkesaktiva liv kommer enbart att påverkas marginellt. Detta gäller till exempel utrikesfödda från länder med låg utbildningsnivå som har varit en stor invandrargrupp till Sverige under senare tid. Enligt den klassifikation som användes av SCB särskiljer vi de som invandrat från ett land med låg eller medelhög HDI². En mycket hög andel av dessa utrikesfödda har en så låg pension att de uppfyller villkoren för att ta del av grundskyddet. För kvinnorna är andelen så hög som 50–60 procent. För männen är den ungefär densamma, förutom för de yngre. Att reformeffekterna är små för denna grupp kan förklaras av att sysselsättningen för denna grupp av utrikesfödda är låg.

²Som grund för indelning av utrikes födda i olika ländergrupper används ofta Human Development Index (HDI). Avsikten med HDI är att jämföra välbefindet i olika länder och måttet kan ses som ett alternativ till BNP. HDI är en sammanvägning av förväntad livslängd, utbildningsnivå och BNP. Måttet har använts sedan 1990 i FNs årliga rapporter Human Development Report.

Figur 21. Andel ensamstående utrikes födda pensionärer från ett land med låg eller medelhög HDI med grundskydd i urvalet före och efter reformer.

En viktig faktor när det gäller den ekonomiska effekten av den reformerade föräldrapenningen är kopplad till effekterna på sysselsättningen. Att denna grupp av utrikesfödda kommer att få en lång pension i framtiden har flera förklaringar. De som invandrat i unga år har en längre sannolikhet att vara sysselsatt jämfört med inrikes födda. De som har invandrat högre upp i åldern kan inte ens med en hög sysselsättning få en rimlig pensionsbehållning och för de som arbetar är lönenivån dessutom oftast lägre än bland inrikes födda. Detta är förklaringen till att en delad föräldraförsäkring som även förväntas få en påverkan på kvinnors löner ändå får endast en liten effekt på denna grupp. Problemet med en relativt stor grupp som har en betydligt lägre sysselsättning innebär att en reform som individualiserad föräldrapenning enbart kan få en begränsad effekt. Dessutom innebär det att de fördelningsmått som är baserat på relativ inkomst kommer att indikera en ökad inkomstspridning som ett resultat av reformen.

Tabellen nedan visar summan av pensionsinkomsten de första tio åren efter pensionering.

Tabell 3. Summa pension, tio första åren efter pensionering, kvinnor i relation till män.

	Hela urvalet			Kommunal sektor > 10 år			Kommunal sektor > 30 år		
	Före reformer	Efter Reform		Före reformer	Efter Reform		Före reformer	Efter Reform	
		1	2		1	2		1	2
Allmän-, tjänstepension och grundskydd	0,87	0,86	0,95	0,83	0,81	0,92	0,82	0,80	0,91
Allmän- och tjänstepension	0,87	0,86	0,95	0,82	0,81	0,92	0,81	0,79	0,91
Allmän pension	0,95	0,95	0,98	0,95	0,94	0,97	0,93	0,93	0,96
Tjänstepension	0,76	0,74	0,92	0,69	0,66	0,85	0,68	0,65	0,85
Garantipension	1,19	1,23	1,14	1,28	1,31	1,17	1,58	1,51	1,34

Före reformen och för hela urvalet förväntas kvinnornas totala pensioner att uppgå till 87 procent av männens totala pension. Efter en reform med delad föräldraförsäkring som endast får en effekt på sysselsättningen, men ingen effekt på kvinnors löner (reform 1) är resultatet ungefär detsamma. Om reformen däremot bidrar till höjda kvinnliga löner (reform 2) så får reformen en väsentlig effekt på kvinnors pensioner som då ökar och som efter reformen uppgår till 95 procent av männens. För de som har arbetat länge inom den kommunala sektorn är dessa andelar lägre. Vid en exkludering av grundskyddet är resultaten närmast oförändrat vilket innebär att grundskyddet spelar en liten roll för skillnaden i den totala pensionen mellan män och kvinnor. En förklaring till detta är att beloppen är relativt små i förhållande till den totala pensionen. Även om andelen kvinnor som är berättigade till grundskyddet är relativt stor är det få som är berättigade till maxbeloppet av de komponenter som ingår i skyddet.

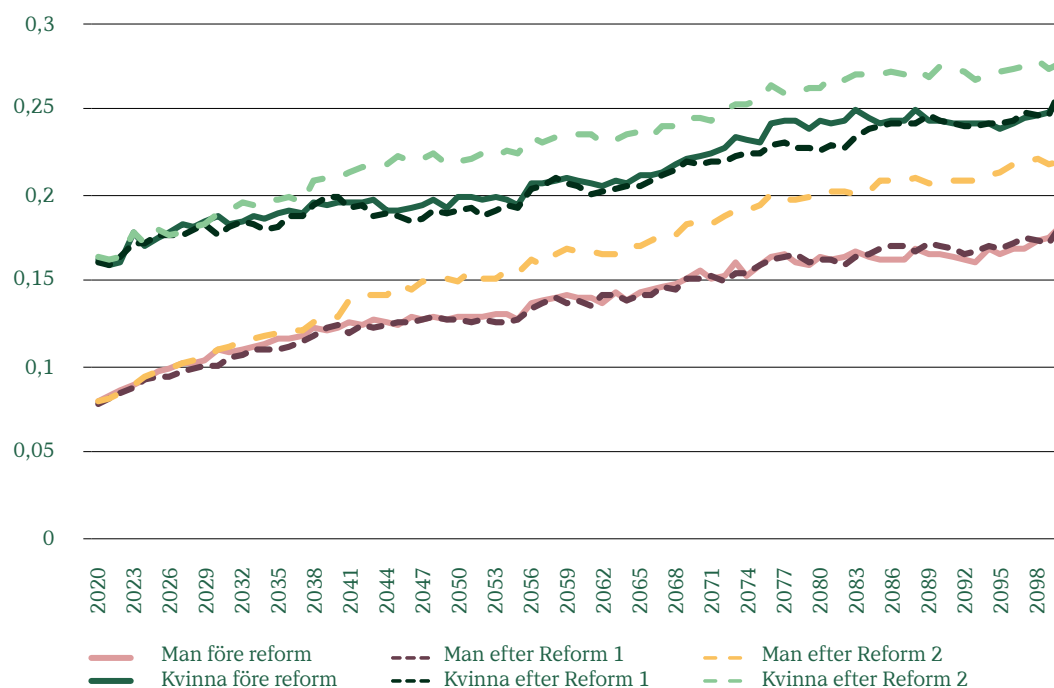
För den allmänna pensionen är kvinnors andel av männens pensioner betydligt högre, 95 procent innan reformen och 98 procent efter reformen som innebär höjda kvinnliga löner (reform 2). För tjänstepensionen finns det däremot stora skillnader. För hela urvalet förväntas kvinnornas tjänstepension endast uppgå till 76 procent av männens tjänstepension innan reformen. En delad föräldraförsäkring som inte får någon effekt på kvinnors löner (reform 1) innebär en marginellt negativ förändring. Om reformen däremot bidrar till höjda kvinnliga löner (reform 2) så sker en stor förändring och kvinnornas tjänstepension förväntas då uppgå till 92 procent av männens tjänstepension efter reformen. Dock är skillnaden stor för de som har arbetat länge inom den kommunala sektorn. För de med 30 år eller mer i den kommunala sektorn är nivåerna betydligt lägre. Innan reformen har kvinnor en tjänstepension som uppgår till 68 procent av männens tjänstepension och efter reformen där kvinnors löner förväntas öka (reform 2) ökar andelen till 85 procent. Detta är dock fortsatt lägre än för hela urvalet och visar än en gång att inkomstskillnaden mellan män och kvinnor är stor i den kommunala sektorn där männen har högre löner och får högre avsättningar till tjänstepensionen.

Tjänstepensionen har stor betydelse för pensionsnivåerna för de med relativt höga inkomster och garantipension för de med låg inkomst. Före reformen är det, för hela urvalet, 19 procent fler kvinnor som har garantipension. För de med tio år eller mer i kommunal sektor är det 28 procent fler kvinnor som har garantipension och för de med mer än 30 år i kommunal sektor 58 procent fler kvinnor. Att andelen är så mycket högre för de som har arbetat länge inom kommunal sektor är en effekt av de relativt låga lönerna och att dessa i genomsnitt är lägst för kvinnor. Även om de har arbetat i många år är löneinkomsten låg, vilket innebär att de är berättigad till en garantipension. Med låga inkomster blir garantipensionen betydligt högre för kvinnor än för män som arbetat i samma sektor. Löneinkomsten har stor betydelse och efter reformen som innebär att kvinnornas löner ökar (reform 2) sjunker kvinnors andel av garantipensionen kraftigt. Den låga inkomst som gäller för en del kvinnor inom den kommunala sektorn (och som i modellen antas gälla även i framtiden) innebär att många kvinnor som varit kommunalanställda under en längre tid får så låga pensioner att de blir beroende av grundtryggheten i pensionssystemet.

Andelen pensionärer med låg ekonomisk standard

Vilken effekt får reformen på befolkningsnivå och hur förändras andelen pensionärer med låg ekonomisk standard? Låg ekonomisk standard definieras här som andelen hushåll med en ekonomisk standard som är mindre än 60 procent av medianen. En kritik till fattigdomsmåttet är att detta baseras på relativ inkomst. När kvinnor får högre löneinkomst ökar medianinkomsten och fler hushåll faller då under denna gräns. Fler individer har inte minskat sin ekonomiska standard i monetära belopp, men det är en minskning i förhållande till medianinkomsten.

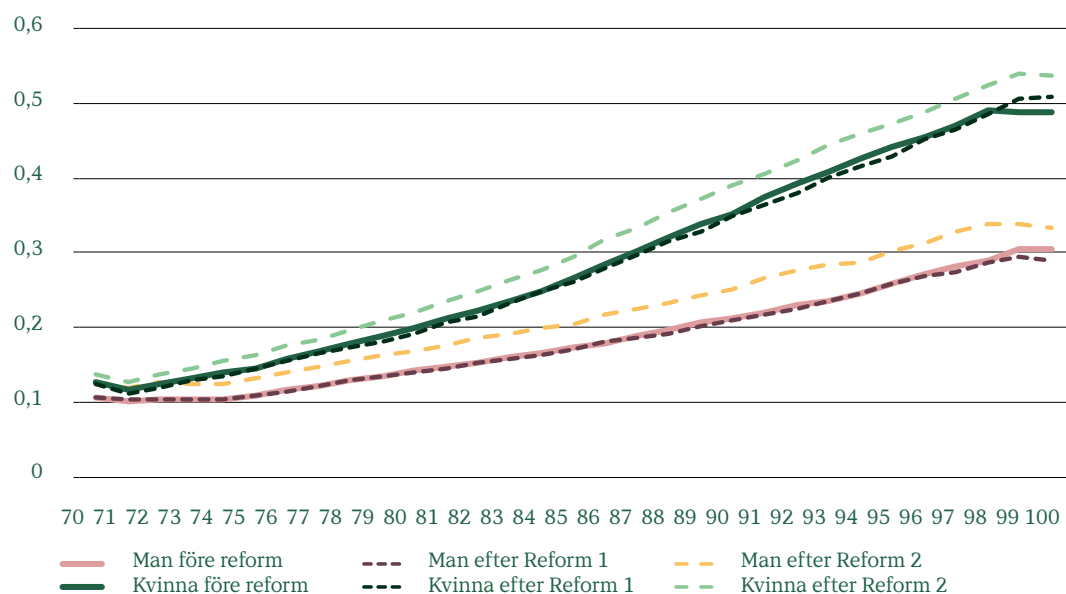
Figur 22. Andelen pensionärer med låg ekonomisk standard i befolkningen över tid, före och efter reformer.

Av figuren framgår att andelen pensionärer med låg ekonomisk standard stiger över tid och att en större andel av kvinnorna har låg ekonomisk standard. För kvinnorna sker en ökning från drygt 15 procent i början av mätperioden till cirka 25 procent i slutet av perioden. För männen är det en liknande trend, men på lägre nivåer, från cirka 8 procent till cirka 18 procent. En viktig förklaring till denna ökning över tid är att andelen äldre ökar. En ökad andel äldre och att den allmänna pensionen följsamhetsindexeras minskar pensionen relativt medianinkomsten eftersom beräkningarna utgår från en real tillväxt. En delad föräldraförsäkring som endast får effekt på sysselsättningen (reform 1) och inte på kvinnors löner får ingen effekt på andelen pensionärer med låg ekonomisk standard. Om reformen däremot får till följd att kvinnornas löner ökar (reform 2) så ökar även andelen pensionärer med låg ekonomisk standard och ökningen är störst för männen. Ökningen av kvinnors löner höjer medianinkomsten, vilket innebär en viss ökning av pensionsnivåerna för de kvinnor som har varit sysselsatta. Att ökningen av andelen med låg ekonomisk standard blir större för männen beror på att de inte fått någon inkomstökning.

Andelen pensionärer med låg ekonomisk standard ökar även med ålder. Detta beror på följsamhetsindexeringen av den allmänna inkomstpensionen samt att andelen ensamstående ökar bland äldre, vilket är en viktig förklaring av den mycket höga andelen fattiga bland äldre kvinnliga pensionärer.

Figur 23. Andelen pensionärer med låg ekonomisk standard i befolkningen och ålder, före och efter reformer.

Reformens påverkan på skatteintäkter och utgifter

Reformen delad föräldraförsäkring har en påverkan både på skatteintäkter och utgifter. I tabell 5 redovisas summerade intäkter och utgifter för hela perioden. Resultaten redovisas som procentuell förändring jämfört med före reformen och för hela befolkningen. Dessa intäkt- och utgiftsposter täcker bara en del av de poster som ingår i det finansiella nettot för den offentliga sektorn (ett antal poster som täcker hushållens skatter och transfereringar). Det viktigaste är inte nivåerna utan skillnaden i intäkter, utgifter och nettot som beror på reformen.

Tabell 5. Totala effekter av reformerna på skatteintäkter och utgifter. Totalt för befolkning och hela perioden 2020 – 2100.

	Procentuell förändring jämfört med	
	Reform 1	Reform 2
Skatteintäkter	-0,6	5,3
Utgifter	1,1	2,0
Netto	-1,5	7,2

En delad föräldraförsäkring utan effekt på kvinnors löner (reform 1) innebär en ökad kostnad. Skatteintäkterna minskar eftersom männen minskar sin sysselsättning och löneinkomst medan utgifterna ökar eftersom männens uttag av föräldrapenning ökar. En delad föräldraförsäkring tillsammans med höjda kvinnliga löner (reform 2) innebär en minskad kostnad. Skatteintäkter ökar kraftig eftersom kvinnornas löneinkomst ökar. Även utgifterna ökar, dels eftersom männens uttag av föräldrapenning ökar, men även för att kostnaden för kvinnornas uttag ökar eftersom deras bidragsgrundande inkomst (SGI) har ökat. Den kraftiga nettoökningen på mer än sju procent beror på att nivån i kronor för nettot är litet före reformen och det behövs då en relativt liten ökning i kronor för att den procentuella ökningen ska bli stor.

KPA Pension är det ledande pensionsbolaget inom kommunsektorn. Sedan starten 1922 har vi erbjudit våra kunder konkurrenskraftiga pensions- och försäkringslösningar. KPA Pension är också pensionsbolaget som tänker ett steg längre. Vi vill ge våra kunder en trygg pension i en hållbar värld och tar därför ett aktivt samhällsansvar.

KPA Pension har idag hand om pensionen åt två miljoner anställda och tidigare anställda inom kommun, region, kommunalförbund, kommunförbund och kommunala företag.

Vi ägs till 60 procent av Folksam och till 40 procent av Sveriges Kommuner och Regioner.